

Innehåll

THAILAND – DOMINOBRICKAN SOM INTE FÖLL 9

Thailand i ett nötskal – kortfakta.
Om det revolutionära 1970-talet, förändringen till ett lugnare samhällsklimat,
den spirande turismen och det ekonomiska uppsvinget.
Kontakterna mellan Sverige och Thailand.

VEM ÄR THAILÄNDARE OCH VARFÖR? 27

Historien från början, det moderna Thailands födelse, kungarna och deras viktiga roll.
Centralthailändskan – nationalspråket – hur är det uppbyggt, vilka talar det?
Bergsfolken. Det kinesiska inflytandet.

FAMILJEN I CENTRUM 59

Besök i en vanlig by, starka familjeband, skolgång, så går bröllopet till. Hur lever de gamla?
Utan ris ingen måltid, om thailändsk mathållning. Livet i städerna, den nya medelklassen.
Kvinnans starka ställning. Lönenivåer. Traditionell musik och dans. Film och litteratur.
Elva sorters leenden. Årets alla festivaler.

BUDDHISMEN – STÖRSTA MEN INTE ENDA RELIGIONEN 111

Om buddhismen och Buddhas liv. Att vara munk i Thailand. Alla pojkar är noviser.
Heliga amuletter och tatueringar. Hinduer och kristna.

EN STORMIG NUTID 129

Militärens och kungens roll, demokrati med avbrott,
den senaste politiska utvecklingen kort sammanfattad. Sex sorters korruption.

THAILAND RUNT – NATUR OCH KULTUR 145

Thailands natur och hoten mot den. Djurlivet. Naturturism.
Kort om vad som kännetecknar olika delar av landet.

TURISMEN EFTER TSUNAMIN 163

Om tsunamins följder, överexploatering av mark, sexturism och vanlig turism.
Så kan turismen gynna den lokala befolkningen.

SJU THAILÄNDSKA UNDERVERK 181

Spännande och rätt okända besöksmål.

*Koh Hin Ngam, ön med de svarta stenarna
ligger utanför Koh Tarutao.*

Thailand runt – natur och kultur

När dansken Erik Seidenfaden skrev sin guidebok till Bangkok 1928 (se s. 172) uppgick befolkningen till bara tio miljoner, »mycket litet för en så stor landyta«, skrev han. Två tredjedelar av landet var täckt av skog och teakträ var en av de stora exportvarorna. Enligt Seidenfaden kunde man i bergskedjan Dong Phaya Fai, bara några timmars resa från Bangkok, se »tigrar, leoparder, andra vilda kattdjur, vildsvin och hjortar«. Idag bor över 60 miljoner människor i landet och skogen har krympt till den grad att det nu råder avverkningsförbud och Thailand måste importera trävaror från grannländer som Burma och Laos. 1975 var skogsarealen nere i 34 procent. Idag är den 28 procent och Thailand förlorar fortfarande nära 100 000 hektar skog per år. Och av den skog som finns är mer än hälften nyväxt; den ursprungliga urskogen är i det närmaste borta.

Mest har det varit fråga om kommersiell skogsavverkning och markröjning för att ge utrymme åt den växande befolkningen. Men den tropiska skogen sågs också traditionellt som en farlig fiende till människan, och det inte bara på grund av de vilda djuren. Dong Phaya Fai är ett typiskt exempel. Det betyder »Eldherrens djungel« och namnet syftar på att malaria dödade folk som försökte ta sig igenom de täta skogspartierna. Det var bland annat därför som skogen höggs ner och bergskedjan döptes om till Dong Phaya Yen »Isherrens djungel« när man lyckats »tämja« den.

Attityderna har ändrats och i elfte timmen började man rädsla vad som fanns kvar. 1962 etablerades Thailands första nationalpark, Khao

Övergångsställe för elefanter i Petchabunprovinsen i norr.

Yai, just i Dong Phaya Yen. Sedan dess har ytterligare fem områden i närheten fredats. Men illegal skogsavverkning fortsätter och många välbärgade Bangkokbor har byggt fritidshus inne i nationalparkerna. Trafiken är också så intensiv att den stör de vilda djur som finns kvar. För fortfarande finns det apor, vilda kattdjur, elefanter, hjortar och vildsvin i Thailand. 2005 tog tigrar ett par kor på berget bakom byn där jag bor, nordöst om Chiang Mai. Det var första gången något sådant hänt på många år, så det orsakade uppståndelse. Somliga bybor ville skjuta tigrarna medan andra var positivt överraskade av att det fortfarande fanns stora kattdjur kvar i området.

Man räknar med att det finns ett par hundra tigrar kvar i Thailands skogar, och kanske ett par tusen elefanter. Det är möjligt att de kan räddas, liksom andra vilda djur, eftersom nationalparkerna trots brister är tämligen välskötta och tjuvskyttet inte är lika utbrett som tidigare.

Thailands fågelliv är inte fullt lika hotat som däggdjuren. Vid sidan av de inhemska fåglarna – vadare, rovfåglar och småfåglar – kommer också flyttfåglar från kallare länder när det är vinter där. I december invaderas till exempel träden utefter gatorna i Bangkok av svalor från Sibirien. Och ormar finns. De flesta är inte giftiga, men bitt av kobror och huggormar kan vara dödliga. Mig veterligen har ingen turist dött av ormbett i Thailand, men man bör vara försiktig. Jag har haft både kobror och andra giftormar i min trädgård i hemmet utanför Chiang

Vattenbuffeln tar sig ett gyttjebad för att bli av med ohyra.

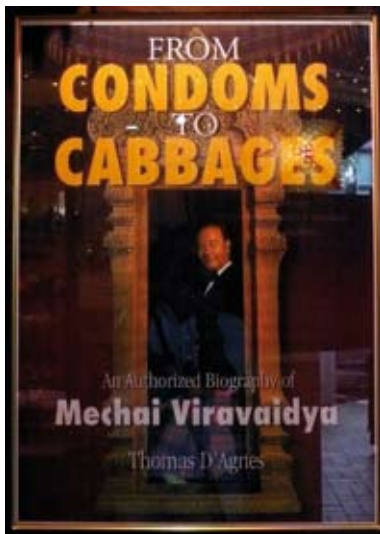
Mai. Det är bland annat därför jag har hundar. De får vittring på ormarna så snart de tagit sig in på gården och skäller som besatta.

Ett av Thailands största problem idag är att hitta rätt balans mellan efterfrågan på mark och bostäder, miljövård – och trycket från turismen. Redan 1993 gav Thailändska turistrådet ut en studie om turismens inverkan på miljön och man vädjade om en mer ansvarig form av turism, inte hård exploatering av den vackra natur som utan tvekan finns kvar på många ställen. Fler nationalparker har upprättats och man börjar inse hur viktigt det är att värna om miljön.

Den stora väckarklockan var inte bara tsunamin 2004. Ännu tidigare – 1988 – spolades flera byar i söder bort efter ett skyfall. Hade skogen på bergssluttningarna kring byarna funnits kvar hade detta inte hänt – och katastrofen ledde till Thailands nuvarande avverkningsförbud. Thailand är ett vackert land, men naturen är skör.

BEFOLKNINGSEXPLSIONEN

Med 122 invånare per kvadratkilometer är Thailand betydligt mer tätbefolkat än Sverige med endast 20. Men befolkningsökningen har faktiskt stannat av. Idag har Thailand ett av världens mest effektiva familjeplaneringsprogram, vilket till stor del är Mechai Viravaidyas förtjänst. Nu i 60-årsåldern har han i årtal propagerat för kondomer, så till den grad att det thailändska slanguttrycket för kondom har blivit *mechai*. Han har också genomfört frivilliga steriliseringar och han driver en abort-

klirik i ett land där aborter egentligen är förbjudna. Men det tolererar myndigheterna – för Mechai är Mechai, en nationell institution.

Eftersom han inte ser familjeplaneringen som en isolerad företeelse driver han också restauranger i Bangkok och på flera andra ställen i landet som heter *Cabbages and Condoms*. Kålhuvudena symboliserar de utvecklingsprogram han har satt igång på landsbygden, där han försöker lära ut ett mer ansvarigt – och vinstgivande – jordbruk. Om folk där inte får det bättre blir det fler barn. Och skövlar man jorden blir det ingen avkastning. Familjeplanering, ekonomisk utveckling och miljö hör ihop, menar Thailands kondomkung.

Mechais framgångar beror till stor del på att han har humor, och det uppskattar alla thailändare. Han har blåst upp kondomer till ballonger och delat ut dem till folk på gatorna. Och han har gett paket med kondomer till Bangkoks taxichaufförer, som de sedan erbjuder sina kunder. Äter man på hans restaurang får man en kondom istället för en kaka till kaffet efter maten.

Han har också bedrivit en framgångsrik kampanj mot HIV och AIDS, delvis genom att göra kondomer populära. På nittioalet var AIDS en farsot i Thailand och även små byar som Huai Cho söder om Chiang Mai har haft dödsfall i sjukdomen. De som redan smittats kan inte botas, men antalet nya infektioner har sjunkit dramatiskt. 1991 utsågs Mechai till minister för turism, information – och AIDS. Thailand var antagligen det enda landet som hade en minister med en sådan titel.

De flesta thailändska familjer har färre barn än tidigare generationer, ett resultat av väl fungerande program för familjeplanering.

